

[Udenrigsministeren]

dom er imidlertid appelleret og kan derfor endnu nå at få et andet udfald.

Jeg vil gerne til sidst understrege, at spørgsmål vedrørende menneskerettigheder i andre lande jo ikke altid lader sig besvare helt så præcist, som forslagsstillerne synes at forudsætte i deres forslag.

Det, der nu foreligger oplyst efter forslagsgets fremsættelse, kan forhåbentlig bidrage til, at forslagsstillerne reviderer deres opfattelse af den forligsordning, vi var med til at indgå i december 1985. Gennem forligsordningen er det lykkedes dels at fremkalde væsentlige forbedringer i menneskerettighedssituationen i Tyrkiet, dels at formå den tyrkiske regering til at acceptere den individuelle klageadgang, og især det sidste vil forhåbentlig vise sig at blive et effektivt middel til at bringe situationen i Tyrkiet i overensstemmelse med de krav, som kan stilles til en medlemsstat i Europarådet. Regeringen vil i Europarådets ministerudvalg nøje følge denne udvikling.

Lasse Budtz (S):

Jeg er enig med udenrigsministeren i, at der ikke er noget reelt grundlag for en genoptagelse af sagen mod Tyrkiet ved Menneskerettighedskommissionen i Strasbourg sammen med de fire andre såkaldte gamle klagerlande. Det kan ikke lade sig gøre, og de vil heller ikke starte en ny sag. Tilbage bliver jo selvfølgelig så spørgsmålet om, hvorvidt vi kunne gøre det alene, og om det ville have nogen slagkraft.

Vi advarede, som ministeren vil huske, i sin tid mod, at man medvirkede til at opgive sagen netop af den grund, som ministeren selv har været inde på, at der ved at bevare sagen løbende i den form, som den oprindeligt havde, var mulighed for at lægge et ganske væsentligt pres på Tyrkiet.

Nu må vi rejse spørgsmålet igen i udvalget på grundlag af dette beslutningsforslag. Vi må undersøge forholdene, som de er i Tyrkiet nu, vi må have nye oplysninger indhentet, det må vi gøre sideløbende med det, der sker såvel i Europarådet som i Europa-Parlamentet.

Jeg skal ikke benægte, at der er sket en vis fremgang i Tyrkiet, bl.a. kan selv jeg blive interviewet i tyrkiske aviser og finde, at det, jeg siger af kritiske bemærkninger, virkelig

står i de aviser. Jeg har haft fremragende tyrkiske politikere til at oversætte det for mig, så jeg har ikke grund til at betvivle, at det, som var trykt, også var det, jeg sagde.

Det er også rigtigt, at den begrænsede klageadgang er indført, men den er jo netop begrænset på den måde, at alle de politisk betonedede sager skal gå via den tyrkiske grundlov, som får det afgørende ord.

Men der er rigtignok en lang række meget alvorlige men'er. Generalernes indflydelse er stadig formidabel. Der er stadig tortursager, de dukker stadig væk op. Der er stadig flere tusinde politiske fanger. Der er fortsat ingen generel amnesti. DISK-sagens domme er, som ministeren også var inde på, groteske både i antal og omfang. Fredskomiteen er blevet krævet idømt helt vanvittige fængselsdomme for et helt selvfølgeligt arbejde for freden.

Ecevitsagen er et andet eksempel. Her påstås det, at regeringen har henstillet til Højesteret, at der ikke bliver afsagt nogen endelig dom over ham, men det er jo i sig selv et grotesk eksempel på opfattelse af demokratiet, nemlig at regeringen skulle have indflydelse på, hvad en uafhængig Højesteret måtte komme til af resultater. Det understreger det primitive i hele systemet.

Mindretallene er et andet eksempel. Behandlingen af dem er utilgivelig, og hvis man ikke har forstået det før, så vil man kunne forstå det på grundlag af de bombardementer, der fandt sted for nylig. Parlamentet er stadig ikke repræsentativt, universiteterne er ufrie, foreninger må ikke tage politisk stilling, og fagforeningerne mangler komplet frie demokratiske, faglige og politiske rettigheder. Derfor er alle europæiske frie faglige organisationer mobiliseret, og dansk LO har også stillet sig i spidsen for protestaktioner og har i øvrigt henvendt sig om dette både til udenrigsministeren og til Europarådet.

Vi tror, at det er godt, at den rapport, ministeren omtalte, nu bliver offentliggjort. Vi mener, at dens konklusioner er alt, alt for svage, og at de i øvrigt blot er bygget på tyrkiske myndigheders udtalelser.

Desværre mener mange af vore allierede, at det tyrkiske problem i virkeligheden kun drejer sig om at holde Tyrkiet inden for et vestligt samarbejde af sikkerhedspolitiske grunde. Og dér har Tyrkiet selvfølgelig også en betydelig rolle, men det kan ikke være